

NAŠ GLAS

**Glasilo Osrednje Zveze javnih
nameščencev in upokoјencev
= za Slovenijo v Ljubljani. =**

Cena posamezne šte. 2 K 50 vln.

„NAS GLAS“ izide vsak četrtek.

Celoletna naročnina K 100.—

Polletna naročnina K 50.—

Četrletna naročnina K 25.—

Za inozemstvo je dodati poštnino. Oglasi
po ceniku.

Uredništvo: Ljubljana, Rimska cesta šte. 20 II. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani.

Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/L. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

IV. ŠKARJA (Ljubljana):

Pritisni jače, sve to više skače.

I.

Beda javnih nastavljenecv je vedno večja; to dejstvo je splošno znano in priznано.

Kvalificirano duševno delo nima v javni službi povprečno niti tiste cene kakor kvalificirano ročno delo izven javne službe.

Materijalni bedi javnih uslužbencev je primerna tudi njihovna socialna in politična veljava. Le pomislimo nekoliko: Omejena nam je pasivna volilna pravica, onemogočeno stavljanje za izboljšanje gmotnega položaja, nimamo pravice do odškodnine za čezurno delo; v teh oziarih smo torej nedvomno na slabšem kakor zasebni uslužbenci ali delavci.

Vse to nosimo molče in z velikim samozatajevanjem, dopuščajoč državnim krmarjem, da nam nalagajo vse omejitve, ktere imajo za potrebne z ozirom na interese skupnosti, države. Vse to prenašamo, kličemo le: Vsaj kruha nam dajte, če nam že ne morete primerno plačevati našega dela!

Kdor se potaplja, se oprime vsakega predmeta, s katerim se upa obdržati nad vodo, četudi po njem ne more iz vode; samo da si pomaga trenutno.

Enako delamo v draginjski stiski: javni in zasebni uslužbenci; kot najbližje sredstvo, katero nam trenutno omogoči existenco, vidimo in zahtevamo zvišanje službenih prejemkov. Ampak trajno izboljšanje po mojem mnenju na ta način ni dosegljivo. Vsako zvišanje naših prejemkov rodi nov draginjski val, ki pade nazaj na nas; tako nikdar ne moremo dobiti draginje. Stanovi, ki producirajo stvarne dobrine za potrebe drugih, pre-

vale posledice vsakega draginjskega vala vselej na nas konsumente, obenem pa izrabljajo ta gospodarstveni proces ne samo za nominalno, ampak tudi za realno zviševanje svojega dobička. Naša žalostna skušnja je torej ta, da so po vsakem številčnem zvišanju plač, draginjskih doklad in mezd naši prejemki sicer nominalno višji, realno pa nižji, dohodki omenjenih producentov in porazdeljevalcev dobrin pa nominalno in realno vedno višji. Pri prvi skupini narašča beda, pri drugi blagostanje.

To spoznanje nas mora absolutno dovesti do prepričanja, da je zahteva po zviševanju prejemkov samo prehodna in nezadostna odpomoč in da nam ne more prinesiti trajnega izboljšanja. Tako izboljšanje more nastati še le tedaj, ko se posreči ustaviti naraščanje draginje.

Tak preobrat smo dosedaj pričakovali edino od vlade, sami pa smo v tem pogledu preveč pasivni, ker ne upoštevamo zadostno, da niso razmere več tiste kakor pred svetovno vojno.

Prej je bilo pri nas državno vodstvo skoraj izključno v rokah ministrov, ki so izšli iz uradniškega stanu, čegar potrebe so dobro poznali; skrb za materialne potrebe državnih uslužbencev je bila torej v dobrih rokah; uprava je bila skoraj brezhibna in gospodarske razmere urejene.

Danes imamo parlamentarno ministristvo, vsi ministri so eksponenti političnih strank, zastopanih v narodni skupščini, večinoma so neuradniki, orodje svojih strank. V tem oziru je torej razmerje med državnimi uslužbenci in voditelji državne uprave bistveno spremenjeno.

Nasproti političnim strankam so javni uslužbenci, vsaj v našem delu države, deloma indiferentni, zato v strankah nimajo dovolj močnih zagovornikov; drugi

del javnih uslužbencev je razcepljen na mnogo strank, tvoreč v vsaki le neznatno manjšino, takorekoč privesek; interesi manjšine, to je javnih uslužbencev, so torej redno podrejeni interesom večine v vsaki politični stranki. Dalje so zaradi vojne gospodarske razmere posameznih skupin in države v celoti postale tako težavne in zamotane, da jim vlada ni kos; končno je tudi upravni aparat naše v povojih nahajajoče se države še tako nepopoln in nedovršen, da ž njim centralna vlada pri najboljši volji ne more izpolnovati vseh nalog, ki jih od nje pričakujemo.

Glede na opisane razmere sem mnenja, da trajno izboljšanje naših gmotnih razmer ne pride kmalu, ako ostanemo pasivni, kakor smo bili dosedaj. Kakor se je za pospeševanje in varovanje stanovskih interesov organiziralo delavstvo in kmetstvo, tako je potrebno, da tudi državni uslužbenci eventualno skupno z drugimi nastavljenici opuste svojo rezerviranost in nastopijo kot organizirana enota **energično in inicijativno** ne samo za trenutno, nego tudi za trajno izboljšanje svojega gmotnega položaja.

Podpora in sodelovanje najdemo morda v drugih stanovskih organizacijah, ki morajo imeti enake cilje, to so v prvi vrsti vse one organizacije, katerih člani ne producirajo stvarnih dobrin za lastni račun, nego žive pretežno od lastnega duševnega ali ročnega dela brez kapitala.

Sila je tako velika, da je skrajni čas za novo orientacijo in grupacijo ter inicijativo vseh tistih, ki imajo življenjski interes na tem, da se ustavi naraščanje draginje. Videli smo, da je vlada že parkrat napravila poskuse v tem zmislu, pa ji je roka vselej omahnila. Spomnim samo na poskus, da se zatre ali omeji našemu narodnemu gospodarstvu tako

LISTEK.

DR. FR. Z.

Kako sem jaz služil.

(Dalle.)

III.

V politični službi mi je po vsem tem, kar sem bil pri sodiščih neprijetnega okusil, nemalo ugajalo. Pomislite kak razloček! Tam sem služil devet mesecev, pa niti vinarja nisem ves čas prejel, tu pa se je precej prve dni, ko sem bil nastopil službo, zglasil pri meni ravnatelj pomožnih uradov ter mi odštel pavšal za eno četrtletje v znesku 63 krajcarjev s primerno gesto seveda in pripomnjo: »Prvi denar!«

Da, po tolikih naporih, po tolikem delu prvi denar! Vam se bo čudno in ne-

dvomno celo smešno zdelo, ako povem, da sem bil tistega prvega denarja neizmerno vesel. Bilo mi je pri srcu kakor kadar v ranem pomladnjem jutru šine prvi žarek izza gore in se razlije po jasnem nebu... Da, tako smo mi služili!

Tudi sicer mi je politična služba dokaj prijala. Čutil sem se mnogo bolj prostega kot pri sodišču, in delo, kar mi ga je bilo naložena, sem z lahkoto opravil v uradnih urah. Kako sladko mi je bilo pri srcu, ko sem se zopet lahko k svojim knjigam in škrriptom vrnil! Začel sem se takoj intenzivno učiti, kajti da postanem doktor, sem si bil vtepel v glavo in nisem popustil. Že po par mesecih sem imel prvi rigoroz. Smola je bila samo to, da sem sedel skupaj v eni sobi s človekom, ki bi bil zadušil v meni vso samozavest, ako bi bil dolgo vplival name.

Bil je to že postarni vladni tajnik Pl., do skrajnosti omejen človek. To je bil zopet enkrat res birokrat, ki bi bil zaslužil, da ga kje javno razstavijo. Bil je visok mož, z debelo, od sive brade obdano glavo. Čledal je prav zelo navskriž, da nikdar nisi vedel, kdaj ima oči v te vrpte. Če kako nežno žensko bitje malce po strani gleda, je to še prav mikavno. Od njega kaj takega nisi mogel trditi. Bil je tem groznejši, ker so mu njegove nenavadno velike oči stale daleč ven izpod čela in se mu je bila spodnja veka globoko doli povescila, da bi o njem doslovno lahko trdil, da »krvavo gleda«. Pomislite: navskriž gledati in še krvao! Sicer je bil starec dobrega srca. A omejen pa tako!

Naj je šlo za katerokoli reč, vedno eno in isto vprašanje: »Haben sie den Schimmel (simile) dazu?«

škodljiva valutna špekulacija. Efekt je vselej izostal. Tega dejstva si ne moremo razlagati drugače, kakor da nam nevidne sile, ki imajo interes na tem, da ostane, kakor je, preprečajo vsako poskušano reformo.

Z združenim delom vseh tistih, ki ne morejo posledic draginje na nikogar prevaliti, je treba ustvariti zavedno silo, ki naj prične trgati mrežo, v kateri jih drže tudi gospodarji sedanjega ekonomskogapoložaja; ta sila naj bi izvrševala z vztrajno propagando in ustvarjanjem javnega mnenja stalen pritisk na vlado, da ne odloži zadeve z dnevnega reda, obenem bi bila v zaslonbo vladi v boju s tistimi, ki delajo na ohranitev sedanjega, njim ugodnega gospodarstvenega procesa.

To vprašanje je izvanredno pereče tudi za ves delavski stan, ker že nastopa potreba zniževanja delavskih mezd. Z cizrom in inozemsko konkurenco je izključeno, da bi se znižanje mezd dalo za stalno preprečiti; mogoče je le, da se začasno odloči. Problem bo za delavstvo ugodno rešen, ako se doseže **predhodno** zniževanje cen dobrinam, zlasti življenjskim potrebščinam, kateremu bi sledilo zniževanje mezd; v tem slučaju se bo proces gospodarskega vračanja v normalno stanje vršil na stroške podjetnikov. Ako pa bi se vršilo zniževanje mezd pred zniževanjem cen življenjskih dobrin, pojde omenjeni proces na račun delavstva.

Enak interes na čimprejšnji rešitvi draginjskega problema v opisanem smislu imajo javni in zasebni nameščenci ter vpokojenci.

Upati je torej, da bodo vsi ti sloji spoznavajoč svoj interes resno in vztrajno podpirali vse akcije, ki bodo obetale zanje ugoden uspeh.

Ko prehajamo k vprašanju, kje je iskati ključ rešitvi tega težavnega problema, se moramo najprvo vprašati, odkod izvira beda fiksnoplačanih oseb in njih družin, kolikor je niso zakrivali sami (n. pr. z delomrznostjo).

Vzrok za nas neugodnemu narodnogospodarstvenemu pojavu leži deloma v neenakosti deležev posameznih gospodarstev na donosu celotne narodne produkcije, deloma pa v relativni neenakosti bremen za skupne (državne, občinske) potrebe.

Prvonavedena neenakost obstoji v tem, da donosa produkcije in porazdeljevanja dobrin niso v enaki meri deležni vsi, ki neposredno ali posredno prispevajo k ekonomskemu uspehu; delež tistih, ki se udeležujejo takih procesov samo s kapitalom ali v prvi vrsti s kapitalom in šele v drugi vrsti z osebnim delom, je marsikje neprimerno večji, kakor bi odgovarjalo obrestovanju investiranega

kapitala, premiji za riziko in nagradi za eventualno osebno delo (vodstvo podjetja); delež onih, ki dajejo v svrhu takih gospodarskih procesov v najem samo svoje delo, pa je skupno za toliko premajhen, za kolikor je delež prvoimеноvanih prevelik (neopravičljiv - čezmeren dobiček).

Neenakost porazdeljevanja skupnih bremen pa se kaže v dejstvu, da se javna bremena ne nalagajo izključno po gospodarski moči obremenjenecov; obče znano utegne biti, da naša država jemlje znaten del sredstev za pokrivanje državnih potreb iz donosa posrednih davkov in državnih monopolnih davščin, ki relativno huje obremenjujejo gospodarsko šibke sloje.

Ugodna rešitev draginjskega vprašanja za nas bi bila torej v pravični razdelitvi donosa celotnega narodnega gospodarstva in javnih bremen; tako bi na nas odpadajoči delež po odbitku vseh javnih bremen reprezentiral dovoljno množino dobrin za zadostitev vsem tekočim potrebščinam in za nabranje zadostne rezerve za izredno nastopajoče potrebe.

II.

Pa bi utegnil kdo ugovarjati: Ali ni vlada poklicana in dolžna, da uveljavi pravične reforme?

Res je; toda če se bomo zanašali samo na vlado, da iz lastne inicijative in samo z uradnim aparatom reši ta problem, bo treba še dolgo čakati. Sila je tako velika, da ne kaže čakati prekrižanih rok, temveč smo prisiljeni, da sami poskusimo vse, kar bi moglo pospešiti rešitev.

Kaj nam je storiti? V kateri smeri treba zastaviti delo?

Naj navedem v naslednjem samo par vprašanj, ki naj pokažejo smer našemu delu:

1. Ali je mogoče izločiti nepotrebne posrednjike med producenti **eksistenčnih** dobrin (hranila, oblačila) in konzumenti? Porazdeljevalci dobrin so vobče potrebni, kajti vsak producent ne more vsakega konzumenta posebej in direktno zalagati, ni pa pri vsaki vrsti dobrin potrebna cela veriga posredovalcev, ki podražujejo cen. Če so taki posrednjiki kapitalno močni (banke z blagovnimi oddelki in velešpekulanti, za katerimi stoji močan bančni kapital), lahko povzročijo na umeten način krajevno ali časovno pomanjkanje eksistenčnih dobrin in dviganje cen.

2. Ali je mogoče uveljaviti sredstva, s katerim se da znižati **čezmerni** dobiček porazdeljevalcev eksistenčnih dobrin in doseženi finančni uspeh znižanja porabiti za ublažitev draginje n. pr. za znižanje posrednih davkov in monopolnih taks na življenjske potrebščine?

sem bil na stanovanju in hrani še vedno pri onih dobrih ljudeh, ki so imeli glede plačevanja največje potrpljenje z menoj. Kako bom izhajal z mesečnimi 41 gld. drugje spričo dejstva, da sem moral podporati tudi še mater, to je bilo težko vraščanje.

Dvoje je, na kar polaga uradni navadno in sicer po pravici važno. Kie je njegovo službeno mesto in katerega neposrednega predstojnika mu je naklonila usoda.

Kar se tiče službenih mest, sem imel srečo; manj povoda biti zatoljen, pa sem imel kar se tiče šefov.

Na Ljubljano, ki je drugam tako prirasla k srcu, se jaz ravno nisem kapriciral. Bil sem od nekdanj veliki prijatelj narave in da sem moral baš v pomirni Kamnik, mi je bilo nekako zadržanje za

Naj navedem primer! Za zelo dobičkanosen velja izvoz živine in mesa, jaje itd. v dežele z visoko valuto. Cene, ki jih morejo plačevati izvozniki, določajo splošne cene dotičnim predmetom za domači konsum. Pravično bi bilo, da izvoznikom ne pripade ves dobiček, ki je mogoč po visoki valutni diferenci.

Ako velja n. pr. pri nas 1 kg mesa 24 K, v Trstu pa 100 naših K, ali če stane pri nas jajce 8 K, v Švici pa 1 frank t. j. okroglo 50 naših K, doseže izvoznik čezmeren dobiček na škodo vseh domačih konsumentov.

Ali bi ne bilo mogoče, da se na tak izvoz naloži izvozna naklada n. pr. po formuli $x = y - (c + d + n + t)$, pri čemer naj pomeni x višino izvozne naklade, y tržno ceno za 1 q (ali 1 hl) v inozemskem tržišču, c višino izvozne in tuje uvozne carine za 1 q ali 1 hl, d primeren brutto dobiček za 1 q ali 1 hl, ki se lahko po izvedencih ugotovi za posamezne vrste blaga, n tržno ceno v nakupnem inozemskem kraju, pa pavšalne transportne stroške, ki se tudi dajo za posamezne vrste blaga vnaprej pavšalno za 1 q ali 1 hl določiti? Količina t se lahko tudi popolnoma izpusti, če se upoštevajo tržne cene carinski meji najbližjega tuzemskega in inozemskega tržišča n. pr. v prometu z Italijo tržne cene v Ljubljani in Trstu; eventualno potrebna korektura pa se more še vzeti v račun pri določitvi pavšalnega brutto dobička.

Ta dobiček bi bilo seveda jemati v račun v taki višini, da ostane izvoz, upoštevaje vse okoliščine, še vedno dobičkanosen, kajti sicer bi se izvoz onemogočil, česar v interesu celokupnega našega narodnega gospodarstva ni želeli. Naklada bi ne bila fiksno za daljšo dobo določena, temveč bi sledila spremembam tržnih cen, katere bi bilo redno sporočati organom, ki bi odmerjali in pobirali naklado (eventualno provizorno proti naknadnemu definitivnemu obračunu); odmerjanje in pobiranje bi se morda naložilo carinarnicam, ki bi opravljale ta posel obenem s carinjenjem.

Ako bi prenehala napetost med našo in tujo valuto, našo in inozemsko tržno ceno, preračunjeno v našo valuto, bi avtomatično prenehala tudi izvozna naklada; ravnotako bi avtomatično zopet oživela, če se pokaže novi znatna napetost v tržnih cenah oziroma valutah.

Morda bi bilo mogoče in umestno, da se tudi v nasprotnem slučaju, to je pri uvažanju takih vrst blaga, ki se producirajo tudi pri nas, iz inozemstva s slabšo valuto v našo državo uvede uvozna določila, da se primeren del eventualnega čezmernega dobička odvzame importerjem in uporabi za splošno korist.

Teoretično bi bilo mogoče tudi brezplačno oddajanje dela izvoznega ali uvoznega blaga in natura v prid domačim po-

Poiskati si »simile« — to mu je bilo alfa in omega vse uradne modrosti. Včasih sem kako stvar malo po svoje zasakal, ker se mi je videlo tako bolje, a on je postal rdeč kot rak in kar rohnel je:

»Zakaj drugače? Zakaj ne ravno tako? Tako, kakor je tu, je bilo že aprobevano, kakor ste vi naredili pa še ne! In Bog ve, če bi bilo!«

Pomagal ni noben ugovor, niti dokazovanje, da je tudi tako prav, ali še bolje. Šimel je bil pri njem vse!

V tem pogledu je bilo kar dobro, da sem bil po petmesečni praksi pri deželni vladi premešččen v Kamnik. V drugem pogledu seveda je bil to zame hud udarec. Bil sem sicer med tem časom dobil adjutum 500 gld., a imel sem plačevati dolgove in izhajal sem samo na ta način, da

druge neprijetnosti, ki so bile v zvezi z mojo premestitvijo.

Bilo je v nedeljo, dne 11. nov 1882, ko sem se odpeljal iz Ljubljane proti Kamniku, ki ga prej nisem bil videl še nikoli. Poznejši deželni in državni poslanec Kušar, v čigar hiši sem par let poučeval — njegov sin, prezgodaj umrl odvetnik dr. Jos. Kušar je bil moj gojenec — je nalašč zapregel svojo kočijo, da me popelje na moje novo službeno mesto. Sicer je trdil, da mora v Domžale, kjer je imel svoj mlin in svoje posestvo, a vem, da si je namenoma stvar uravnal tako, da je mogel meni izkazati uslugo, in sicer še prav veliko.

(Dalje prih.)

trebnim konzumentom; vendar mislim, da je tako naravno gospodarstvo manj praktično.

3. Kako bi bilo v najkrajšem času mogoče omejiti in znižati posredne davke, ki relativno bolj obremenjuje gospodarstva stanov, ki žive le od donosa svoje delovne moči, kakor gospodarstva stanov, ki posedujejo tudi druga sredstva produkcije (kapital)? Kolikor bi država manj črpala iz takih virov, bi bilo preložitno na neposredne davke in takse, ki zadevajo relativno v višji meri imovite sloje oziroma veliki promet.

4. Kako bi bilo reorganizirati in reformirati upravo, da bi se znatno znižalo število uradov in državnih uslužbencev in posredni stroški državne uprave? Tako doseženi prihranek bi se mogel uporabiti za izboljšanje gmotnega položaja ostalih državnih uslužbencev.

5. Ali bi bilo sprožiti vprašanje revizije in unificiranja vseh zakonitih določil v odeluštvo?

6. Ali in s katerimi sredstvi se da do splošno znižati produkcijski stroški? Ali bi n. pr. v ta namen bilo umestno zakonito maksimiranje obrestne napetosti med vlogami in posojili? Sedanja visoka razlika med obrestmi za vložene glavnice in za posojila brezdvomno zelo povišujejo produkcijske stroške ter obenem odvrčajo podjetne ljudi od solidne produkcije in jih navajajo ali naravnost silijo k nesolidnim spekulacijam.

Z določitvijo, za koliko smejo biti obresti kredita višje kakor obresti hranilnih vlog, torej z maksimiranjem obrestne napetosti, bi se morda omejila možnost nesolidnih spekulacij, zvišal pa bi se kapital, razpoložljiv za solidno produkcijo.

Eventualno naj bi namesto maksimiranja vzela država in porabila za ublaženje draginje del dobička, izvirajočega iz čezmerne obrestne napetosti.

V formalnem oziru si predstavljam obravnavanje teh vprašanj tako, da bi se pod okriljem Osrednje zveze j. n. sestavili odseki strokovnjakov in propagandni odsek.

V strokovnih odsekih bi se preštudiralo, katera sredstva bi bila izvršljiva in uspešna, da se zajezi draginja, in v katerem vrstnem redu. Po možnosti bi se izdelali ne samo točni predlogi, ampak naravnost načrti zakonov oziroma uredb, da bi bilo delo osrednji vladi čim najbolj okrajšano.

Propagandni odsek bi skrbel za informacijo in sodelovanje drugih interesiranih organizacij in tiska ter za naklonjenost oziroma pospeševanje naših predlogov po zakonodajnih faktorjih.

Apatija in tarnanje nas ne rešita iz obupnega položaja; iz nas samih mora vzkliti misel na rešitev in trdna volja, da jo uresničimo.

JOSIP SATLER, Slovenjgradec.

Čemu imamo hiperprodukcijo uradništva.

Ko smo ustvarjali lastno državo, smo mislili, da imamo premalo lastnih uradnikov, s pomočjo katerih bi si uredili upravo v državi. Danes, po preteku komaj 3 let, pa prihajamo do zaključka, da imamo preveč srednjih šol, ki nam ustvarjajo hiperprodukcijo uradništva. O tem vprašanju se je govorilo tudi na zadnjem kongresu radikalne stranke v Beogradu, kjer se je govornik zavzemal za odpravo previšokega števila srednjih ter za otvoritev strokovnih, zlasti poljedelskih in obrtnih šol, ki bi naj stopile na mesto realk in gimnazij.

Kljub temu, da v današnjih časih visoke draginje starši, zlasti kmetje, uradniki in mali obrtniki na deželi ne zmorejo visokih stroškov za šolanje otrok, je vendar število dijakov na srednjih šolah primeroma še vedno zelo visoko, dasi po nekaterih zavodih daleko ne dosega predvojnega števila dijakov. — Vojna, ki je sicer ubila marsikaterega dijaka na eni strani, je vendar na drugi strani pripomogla marsikateremu, ki bi ob normalnih razmerah nikdar ne bil uspešno mogel izvršiti srednje ali visoke šole ali vsaj par razredov, da se je preril do višjega razreda in spričevala, ki ga usposablja formalno za eno ali drugo službo.

Tako sta predvojna in medvojna doba rodile mase inteligence, ki po veliki večini išče kruha v državni službi. — Ni mi na razpolago statistika uradništva, ki bi bila po svoji sestavitvi brez dvoma zelo zanimiva, in ki bi jo eventualno lahko sestavili gospodje uradniki v Beogradu, ki so jim podatki na razpolago ter priobčili v »Našem Glasu«, vendar prinašajo v zadnjem času časopisi trditve, da pride v Sloveniji na 240, v Srbiji pa celo na 140 oseb po 1 uradnik. Ako vzamemo kot srednje število 1 uradnika oziroma uslužbenca na 200 ljudi, potem imamo v naši 12 milijonov broječi državi okoli 60000 drž. uslužbencev, med katerimi še niso vštetni častniki.

Že pred vojno je sililo v stari Avstriji vprašanje inteligenčnega proletariata po rešitvi. Takrat so Nemci, ki so na svojih neštevilnih srednjih in visokih šolah ustvarjali maso inteligence, pošiljali svoje uradništvo po vsem bivšem avstrijskem teritoriju ter zasedali vsa važnejša in tudi postranska mesta po sinovih svoje krvi. Po polomu se je skoraj vse to krdelo nemških uradnikov umaknilo uradnikom jugoslovenske narodnosti, in mnenje je postalo upravičeno, da je za dalje časa vprašanje hiperprodukcije inteligenčnega proletariata rešeno. Mnogi so bili mnenja, da bomo mogli le po preteku več let izpolniti vse one po odhodu tujega uradništva v upravi nastale vrzeli, ki jih je treba zasedati, da ne nastane v državni upravi škodljiv zastoj poslovanja. — Takorekoč čez noč pa se je pokazalo dejstvo ali vsaj trditev postaja vedno jačja, da nas je že preveč in da bo treba naše vrste razredčiti.

S to konstatacijo je treba rešiti tudi vprašanje, kakšne šole bo treba po številu znižati. — Velika večina vseh onih dijakov, ki obiskujejo gimnazije ali realke, išče službe pri državi in le malo število teh najde svoj kruh v zasebnih obratih. Danes je uradništvo takorekoč hiperkompletno, če tudi že ne morda faktično, vendar pa z ozirom na meje, ki jih tvorijo črč. upravi današnji, skoraj vedno z ogromnim primanjkljajem sestavljeni proračuni. Ti proračuni diktirajo vladi kategorično, da treba izvršiti skrčenje števila uradništva. Ker so tudi zasebna mesta t. j. odvetnikov in notarjev razven inženjerjev, geometrov in zdravnikov popolnoma zasedena po večini z zelo mladimi ljudmi, ki se še dolgo ne bodo umaknili mlajšim, bo treba študije na gimnazijah in realkah brezdvomno omejiti. Kakor moramo gimnazije in realke visoko ceniti zaradi njihovega neprecenljivega pomena za kulturni razvoj vsakega naroda, vendar se mi zdi, da trenutno ne bo kazalo drugega, nego jih omejiti na potrebni minimum ter jih nadomestiti z drugimi šolami za praktične poklice.

Jugoslovani še nismo dospeli na ono srečno stopnjo blagostanja, na kateri je posameznikom izobrazba le šport in idealna potreba, nego študiramo in investiramo kapital za izobrazbo le pod pogojem, da se nam ta kapital obrestuje in da nam šola prinese kruh ter preskrbo v živ-

ljenju. Ako nam torej srednje in visoke šole tega smotra ne bodo mogle več izpolniti, nego bi le rodile mase inteligence brez kruha in brez posebne sposobnosti za praktično življenje, potem bo del teh šol odveč, in starši se bodo obrnili sami od onih zavodov, ki ne morejo usposobiti otrok za praktično življenje.

Jugoslavija je agrarna država ter bo morala vzgojiti svoje sinove tako, da bodo odgovarjali nalogam agrarne službe. V racionalnem poljedelstvu leži naš spas, kajti država smo z industrijskimi sosedmi, ki bodo slastno segali po naših pridelkih, po našem žitu, živini, lesu itd. — Poleg tega seveda ne bomo smeli zanemarjati onih panog obrti in industrije, ki bi se pri nas lahko razvijale brez bojazni, da jih ne uniči cenejša produkcija in konkurenca sosednih držav. Kot glavni faktor v posredovanju izmenjave poljedelskih proizvodov naše države z industrijskimi druge države pa stoji v sredi med poljedelstvom in industrijo trgovina. Trgovina je ona žila dovodnica vsega bogastva, ki vzdržuje gospodarsko življenje v državi in ki je kupičila vedno bogastvo tudi v državah, katere nimajo vseh predpogojev za ustvarjanje vrednosti iz sredstev lastne zemlje, ker primanjkuje plodna zemlja in bogastvo na rudah.

Država, ki leži ugodno ob morju, ki tvori svetovno cesto k vsem državam in narodom, a ne izrablja tega vira dohodkov, ni vredna svojega srečnega geografskega položaja. Ker pa imamo ta srečni zemljepisni položaj in razpolagamo z Donavo in s tem tudi s Črnim morjem, ker nam bodo služile lastne luke na Jadranskem morju in gotovo tudi Solun na Egejskem morju kot izhodne točke na vse strani sveta, se bomo morali poprijeti trgovine v čim najintenzivnejši meri. Kdor pa hoče biti dober poljedelec, izvrsten obrtnik, izvežban industrijalec ali kvalificiran delavec oziroma uradnik v industrijah, kdor hoče postati trgovec, sposoben za vsako tekmo z visoko trgovsko naobrazenimi trgovci drugih držav, ta potrebuje strokovne šole, ki mu more dati poleg splošne tudi posebno njegovo stroko zadevajočo izobrazbo.

Gimnazijec ali realčan pač dobiva splošno izobrazbo ter se pripravlja uspešno za visoko šolo oziroma za izvrševanje poklicev, ki ne zahtevajo specialno strokovnega znanja, ali on, če ne izvrši poleg tega še specialno strokovno šolo, kar pa je danes predrago, ne bo dober poljedelec ali gozdar, ne obrtnik in ne trgovec, saj mu manjka posebna strokovna izobrazba.

V „Jugosl. ekonomistu“ sem čital svoj čas statistiko, ki izkazuje za Srbijo 84%, Bosno in Hercegovino 88%, Hrvatsko in Slavonijo 83% a za Slovenijo 65% oseb, ki se bavijo s kmetijstvom. Ker odpade na uradništvo, ako je zgoraj navedena številka 60000 uradnikov vsaj približno odgovarjajoča okoli 1/2 %, tvori vsa ostala razlika na odstotkih trgovstvo, obrtništvo ter ostale proste poklice (odvetnike, notarje, zdravnike itd.). Ti slednji poklici pa nikakor ne prekoračujejo števila drž. uradništva.

Iz predstoječih izvajanj izhaja, da potrebuje skoraj 99% vsega prebivalstva predvsem poljedelsko, trgovsko, obrtno oziroma industrijsko izobrazbo in bi morale temu primerno biti prikrojene one šole, ki tvorijo nadaljevalne razrede ljudskih šol. Naše meščanske šole, ki bi se morale primerno reformirati, bi morale izpolnjevati predvsem to nalogo. Danes gre za hiter in cen študij, ker se drage študije po srednjih in visokih šolah ne rentirajo. S spremembo sedanjih, idealno izobrazbo dajajočih šol v zavode, ki jim je namen usposobljati učence za praktične poklice eminentno produktivnega značaja, bi prene-

hal naval inteligence na državne službe, kamor silijo danes skoraj vsi gimnazijci in realci z domnevo, da so študirali za državo in da jih je država dolžna sprejeti v svoje okrilje. S tem bi bilo deloma rešeno tudi vprašanje hiperprodukcije uradništva; pomagano bi bilo državi iz zadrege, ki se začena otepati uradništva, še večjo korist pa bi imeli od tega drž. nameščenci, ker bi jih bilo manj in bi bili lahko bolje plačani. — Predvsem bi pa starši s tem koristili najbolj svojim otrokom, ker bi jih usposobili za resnično produktivne poklice, ki nudijo tudi v času draginje vsakemu svoj eksistenčni minimum, medtem ko drž. nameščenec ne dobiva danes niti polovico onih prejemkov, ki so potrebni za zboljšanje.

Upam, da sedanje bridke izkušnje spametujejo starše ter določijo vbodoče svojim otrokom boljši kruh. Jugoslovani smo bili in smo deloma še vedno častičastihlepen narod, ki ceni višje naslov brez sredstev nego sredstva brez naslova. Uradniški ugled svojih dni je z magično silo vlekel v državno službo skoraj vse slovenske absolvente raznih šol, pri tem pa smo pripuščali skoraj vse resnično dobiček donajoče poklice sinovom tujega naroda. Trgovci, industrijalci in večji obrtniki so bili po večini med nami sami Nemci. Ti so si ustvarjali premoženje, mi pa smo iskali ugleda in časti v drž. službah. Tako ni bilo samo med nami Slovenci, ampak tudi med Hrvati, deloma tudi v Srbiji in Črni gori. Kakor so med Hrvati tujerodni židje, Nemci in Madžari, dobili v svoje roke skoraj vso trgovino in industrijo, tako so skoraj, neverjetno ali vendar resnično, znali tudi v Črni gori spodriniti iz teh panog Srbe Albanci in Turki, ki so gojili dobičkonosno obrt, medtem ko je črnogorski činovnik iskal ugleda in časti v drž. službi.

Upam, da so nas časi izpametovali in se spreobrnemo. Država nam je pravzaprav storila slabo uslugo z zakonom, ki določa da morejo postati drž. nameščenci le osebe jugoslovanske narodnosti. S tem se umetno rezervira vse dobičkanosne poklice onim, ki so iz te službe izključeni, to so Nemci in Madžari. — Opravičena je ta določba le v državnim interesom, ki jih varujejo edino le strokovni sinovi.

Vsem cenjenim naročnikom in bralcem „Našega Glasa“ želi

srečno novo leto
uredništvo in upravništvo.

Uradništvo sebi!
Hranilni in posojilni
konsorcij v Ljubljani

! je prva, najstarejša in najcenejša uradniška denar. institucija, stojeca pod drž. nadzor. !

Posojila 6% / Hranilne vloge 4%.
Pisarna: Hliserjeva 7. ali pa Gradišče 15.

Vestnik.

Vabilo na naročo. Z današnjo številko zaključujemo letnik 1921. Priložili smo ji položnice in uljudno prosimo vse c. g. tovariše, da z njimi obnove naročnino za leto 1922. Vsem c. g. naročnikom, ki naročnine za leto 1921, še niso povsem poravnali, smo označili danes poleg naslova svoto, ki je do konca tega leta še na dolgu. Prosimo vse, da to upoštevajo in nam dotične zneske nemudoma nakažejo. Uprava se mora le radi nerednosti v plačevanju naročnine boriti z težkočami, katerih pri malo večji stanovski zavednosti in vzajemnosti ne bi bilo treba. Da nam je naše glasilo neobhodno potrebno, je menda jasno vsakemu. Dolžnost vsakega tovariša je, da list naroči in pridobiva nove naročnike. Z štev. 49. smo razposlali posameznim tovarišem nabiralne pole, proseč jih, naj nabirajo naročnike. Dasi smo razposlali do 300 pol, odzvali so se doslej le 4 gospodje. Prepričani smo, da se da storiti veliko več, zato prosimo ponovno vse c. g. tovariše, da se poslužijo poslanih jim nabiralnih pol in z njim agitirajo za list od tovariša do tovariša. Le delo rodi uspeh. — Uprava.

Zahvala. Prejeli smo to-le pismo: Prirčno se Vam zahvaljujem za častitke k moji petdesetletnici v državni službi. Tem povodom prilagam 200 K za naš tiskovni sklad. Z odličnim spoštovanjem Iv. Skušek. Ljubljana, 23. decembra 1921. — Petrijujemo prejem zneska 200 K in se g. tovarišu iskreno zahvaljujemo. — Uprava.

Državni upokojeenci v Krškem so na svojem sestanku dne 16. decembra 1921 sklenili sledečo resolucijo: Iz časopisov smo posneli, da se bodo draginske doklade aktivnega in doslužnega upokojenega uradništva izenačile, dočim se nič ne omenja, ali se bodo tudi plače in penzije vseh državnih uslužbencev, ne glede na čas upokojitve po novem tarifu uredile. Mi starejši penzionisti, ki smo bili primorani pred 1. majem tega leta, oziroma pred novimi uredbami stopiti v pokoj, smo delali ravno v tistem uradu in našem ljudstvu prav tako služili, kakor oni naši vrstniki, ki so šli ali pojdejo pozneje v pokoj. Tudi penzijske prispevke smo prav tako pošteno plačevali, kakor naši mlajši kolegi in tekoni našega službovanja ni smel ne eden in ne drugi nič postransko obrtovati in si tako za svojo starost kaj pridobiti. Dolžnost naše rodne države je torej, da svoje upokojeence, neprikrajšano in nedeljeno, preživlja po tekoči potrebščini. Kako pride star uradnik višjega razreda, ki je žrtvoval vsa svoja mlada leta državi in je bil pred

uredbo upokojen do tega, da dobi danes manjšo penzijo zase in svojo ženo, kakor samski uradniški vajenec svojih prejemkov?

Penzijsko vprašanje je zadeva aktivnega uradništva in tisti nameščenci državne oblasti, ki so leta 1914., ne slu-teč, da se bliža svetovna vojna, sestavili § 68. naše službene pragmatike in so danes upokojeni, obsojajo svoje lastno delo. V slogi je moč. Državni uslužbenci naj pokažejo torej složno, da imajo smisel za lepšo in ne slabšo bodočnost in naj ne pustijo v naši državi, ki je vendar polna naravnih in zasebnih bogastev, stradati tistih kolegov, ki so žrtvovali vse svoje znanje in delo za državo in korist ljudstva. — Prosimo torej našo vrhovno oblast, potem naše poslance in vse naše organizacije, naj bi blagohotno delali na to, da se odpomore stradajočim penzionistom in da se izvede sledeča postava: „Pokojnina se za vse državne upokojeence odmerja in regulira po njih službenih letih in po tekočih plačah in dokladah njih aktivnih vrstnikov.“

Popravek. V članku, priobčenem v 50. štev. „Našega Glasa“ „Pismo g. uredniku“ se je pri ital. citatu vrnila pomota. Namesto „et . . . et bi se moralo glasiti: ed inganno . . . e con arte . . .“

Za tiskovni sklad „Našega Glasa“ so darovali: I. G. Viljem Pisansky v Ljubljani je nabral med uradništvom oddelka za socialno politiko v Ljubljani 380 K. 2. G. svetnik Skušek Ivan, davčni lustrator, tu, daroval 200 K. 3. Ravnateljstvo drž. moškega učiteljišča v Mariboru 37 kron. 4. Davčni urad v Kostanjevici 31 kron. 5. Gg. J. J. v Ljubljani in Kresnik Rado v Celju po 20 K. 6. Gg. Mravljak Henrik, Turk Pavla, Zapišek Slavko v Celju in Rakuš Tugomir v Gorenjem gradu po 15 K. 7. Oddelek finančne kontrole v Ptuj 12 K. 8. G. Lavrič Franc v Brezicah, nabral 10 K. 9. Gg. Torkar Jakob v Novem mestu, Debelak Josip, Bezjak Ivan, Šorli Ivan, Filipič Ivan, Skerget Ivan in Bregant Pavel v Rabštanju p. Dravograd po 10 K. 10. G. Vuk Jakob, Maribor 7 K. 11. G. Aman Franc, Ljubljana, Kogej Anton, Vel. Lašče, Kolman Oroslov, Resman Alojzij in Debevc Franc v Radovljici po 5 K. — Srčna hvala vsem! — Uprava.

Nabirajte inserate in prispevke za tiskovni sklad ter pridobivajte nove naročnike!

Uradništvo sebi!
Hranilni in posojilni
konsorcij v Ljubljani

! je prva, najstarejša in najcenejša uradniška denar. institucija, stojeca pod drž. nadzor. !

Posojila 6% / Hranilne vloge 4%.
Pisarna: Hliserjeva 7. ali pa Gradišče 15.

NAŠ GLAS

je strogo stanovski list in se zavzema za koristi vseh javnih nastavljenec.

Naročite in širite naše glasilo!

VZAJEMNA POSOJILNICA

REG. ZADRUGA Z O. J. V LJUBLJANI

dovajuje javnim uslužbencem posojila na osebni kredit proti poroštvu, zazuambi na službene prejemke in zastavi življenskih polic na daljšo dobo in profi malim mesečnim odplačilom :: 7% obresti.

HRANILNE VLOGE SE OBREŠTUJEJO PO 4%.

Prošnje se rešujejo zelo hitro. Zahtevajte prospekt